

گراهام فولر در کتاب «قبله عالم، ژئوپلیتیک ایران» به پشتوانه تجربه و سابقه خود در خاورمیانه، توانسته روابط ایران و کشورهای همجوار را تشریح کند و احتمالات مناسبی را از این روابط در آینده ارائه دهد.

کتاب «قبله عالم، ژئوپلیتیک ایران» نوشته گراهام فولر با ترجمه عباس مخبر در ۳۲۷ صفحه برای چهارمین بار از سوی نشر مرکز منتشر شد. این کتاب مجموعه‌ای مدون از اطلاعات کلیدی و همه جانبه درباره ایران و موقعیت ژئوپلیتیکی آن و روابطش با همسایگان و دیگر کشورهای جهان است که صرفاً به جوانب جغرافیایی و طبیعی موقعیت ایران اکتفا نکرده است.

در یادداشت ناشر در ابتدای کتاب آمده است: «... نویسنده کتاب تحلیلگر عالی‌رتبه سازمان جاسوسی سیا بوده و نزدیک بیست سال در منطقه خاورمیانه زندگی کرده است بنابراین اولاً طبیعی به نظر می‌رسد که نه فقط بر پایه مطالعات خویش بلکه همچنین مستقیماً بر پایه مشاهدات و روابط خود در این مدت آشنایی کم و بیش نزدیکی با مسائل و خصوصیات کشورهای منطقه و مردم آن داشته باشد و آنچه می‌گوید به تجربه و تماس مستقیم و شخصی نیز متکی باشد. دوم آنکه بدیهی است با توجه به ملیت وی و منصبی که داشته و سازمانی که وی در خدمت آن بوده است نمی‌توان انتظار داشت با دید مثبت و حتی بیطرفانه درباره ایران و سیاست‌ها و عملکردهایش قضاوت کند. حتی اگر گفته خود او را بپذیریم که می‌گوید کشور و مردم ایران را عمیقاً ستایش می‌کند باید مسلم انگاشت که موقعیت و ماموریت وی بر جهتگیری و قضاوت‌هایش تأثیر بگذارد...»

این کتاب در ۱۶ فصل تدوین شده است. در فصل نخست نویسنده فرهنگ سیاسی و اجتماعی ایران را بررسی و به مهم‌ترین عناصر و ویژگی‌های فرهنگ و خلیقات ایرانیان اشاره کرده است. در فصل دوم به مسائل ایران و عراق اشاره و از آن به «میدان نبرد فرهنگ‌ها» تعبیر شده و برخی تعارضات فرهنگی و مذهبی دو کشور مورد بحث قرار گرفته است.

در فصل‌های سوم تا ششم نیز روابط ایران با کشورهای حاشیه خلیج فارس در چهار مبحث «سابقه تاریخی»، «ایران و مبارزه جویی جدید عرب»، «جمهوری اسلامی و خلیج فارس» و «ایران و عربستان سعودی» بررسی شده است. در فصل ۷ نیز به مسئله ایران، لبنان و اسرائیل و تأثیر انقلاب اسلامی ایران در این موضوع و مناسبات ایران و اسرائیل پرداخته شده است. نویسنده در فصل‌های هشتم تا دهم نیز به روابط ایران و اتحاد جماهیر شوروی از گذشته تاکنون پرداخته است. روابط ایران و ترکیه موضوع فصل یازدهم این کتاب است که نویسنده در آن به این نکته اشاره دارد که ترکیه در دهه‌های آینده، نقش منطقه‌ای بزرگ تری برعهده خواهد گرفت.

در فصل دوازدهم مفهوم جبهه شمالی مورد بحث قرار گرفته و اساساً کشورهای همجوار ایران که در جبهه مقابله با نفوذ شوروی بوده‌اند را در این جبهه قرار داده شده‌اند. فولر همچنین ویژگی منافع این جبهه را برشمرده است. در فصل ۱۳، نگاه ایران به شرق (افغانستان، پاکستان، هند و آسیای شرقی) بررسی و تبیین و نتیجه گرفته شده که «دیدگاه ایران در قبال شرق، دیدگاهی پیچیده است که انگاره‌های مختلفی از منافع را دنبال می‌کند.»

فصل ۱۴ به بررسی دیدگاه جهانی ایران و تلاش جمهوری اسلامی برای ترویج پیامهای اساسی امام (ره) به دنیا اشاره کرده است. در فصل ۱۵ نیز به روابط ایران و آمریکا پرداخته شده و تفاوت رویکرد سیاستمداران ایران در زمان شاه با زمان جمهوری اسلامی به آمریکا، بررسی و گمانه زنی درباره آینده این روابط انجام شده است. سیاست خارجی ایران در آینده و هنجارهای این سیاست خارجی در آخرین فصل کتاب مورد بحث قرار گرفته است.

گراهام فولر، کارشناس علوم سیاسی و کارشناس امور روسیه، خاورمیانه و جهان سوم است. وی مدرک کارشناسی و کارشناسی ارشد خود را در رشته مطالعات روسیه و خاورمیانه از دانشگاه هاروارد دریافت کرد. فولر مدت ۲۰ سال به عنوان کارمند بخش خارجی در وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا فعالیت کرده که بیشتر این دوره (در حدود ۱۷ سال) در کشورهای خاورمیانه بوده است. وی در سال ۱۹۸۲ به عنوان مأمور اطلاعات داخلی برای پیش‌بینی‌های بلند مدت خاورمیانه در سازمان سیا مشغول به کار شد. وی همچنین در سال ۱۹۸۶ به سمت معاون شورای اطلاعات داخلی سازمان سیا منصوب شد.

بازنشر شده در:



ISUPOL91.IR